

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

17 de Substitutione pupillari, eiusdque definitione, & diuisione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

tionibus de cond. & dem. P. l. cum quaestio, C. de leg. Simili modo si expressa pupillaris, & expressa vulgaris fiat a testatore, iam constat de mente, neque altera sub altera continebitur, l. cum ex filio, §. filio, de vulg. P. vel si ei fiat vulgaris, cui expressa pupillaris fieri non potest: vel si fiat vulgaris ex formula consilii Galli Aquilii. Quia non potest huic accommodari pupillaris, quod in ea praesumatur mortuus institutus ante testatorem. in l. Gallus, de liber. & posthum. Observanda hic itaque pro fundamento extensionis, mentis praesumptio, quod id voluisset testator: & ideo expressa ad tacitam pupillarem protogetur. Si de aliis quippe qui in testamento apponuntur casibus agas, qui non pendunt ex voluntate praesumpta testatoris, sed vel ex legum solemnibus, vel habent diffinitam adinem casuum, vt temporis vitae, & temporis mortis, aut aliorum casuum omnium non contineri expresso facile probabis, l. como dissimulo, eo. P. l. si quando, C. de inoffic. testam. l. si ita quis instituitur, de hered. inst. P. l. statu liberum, §. Sychum, de legat. 2. potissimum in his, quae stricti iuris dicantur, vt in contractibus, quod quid adstringenda, de verb. oblig. P. l. si cum dotem soluit, matrim. P. l. si extraneus, de condit. cau. du. cau. non seg. l. qui per statu um, de iur. iur. P. a quibus distant testamenta, quae latiore meatis interpretationem admittunt, l. in testamento, de reg. iur. Neque enim etiam hic pupillaris sub vulgari ex verbis substitutionis continetur: nam pugnantia sunt, succedere si sit heres per pupillarem, & si non sit heres per vulgarem. Vt certe videantur vtraque ex repugnantia & contrarietate reconcilianda. l. ubi repugnant a. eod. l. scriptura, C. de fide instrum. Sed ex mente testatoris, vt vtroque casus praesumatur voluisse substitutum admitti: & si pupillus non esset heres, & si quidem esset, sed in pupillari gratia decederet. Ita verum est, ex contenta voluntate sub vulgari conditionem impleri in forma specifica, vt fieri par est. l. qui heredi, §. l. Menius, de condit. & dem. pler. Si enim moriatur pupillus ante aditam, iam vulgaris impletur in expresso: si post aditam, in specifica tacita.

11 ¶ Ceterum, vt finem vulgaribus substitutionibus imponamus, haec quae enumeramus obtinent, quando substitutio vulgaris efficax est & viuit: non si extinguatur, vel locum non habeat. Ideo tradunt Iurisconsulti modos, quibus extinguatur. Quorum prior insignior est, si adita sit hereditas ab instituto, cui facta est substitutio. l. post aditam, de impub. C. l. si legata, C. de leg. l. si quis filium familias, de acq. hered. Quia defecit conditio, & consequenter potestas petendi ex condicione, l. de iudic. vid. toll. C. l. si pupillus, de cond. inst. iamque aditione testator habet heredem, l. 3. §. si quis ita, de hered. inst. P. vt postea substitutus heres esse non possit: quia vni testatori duo in solidum heredes esse non possunt. in l. quod contra, §. vni deo, de reg. iur. l. hereditatem, §. pater, de cast. pec. P. Quod & in pluribus substitutionis vulgaris gradibus, verum est: vti adita hereditate omnes expirent. l. maior, §. fin. de vulg. P. 2. Postquam institutus adita hereditate factus est heres, non potest desinere esse heres. l. §. si sine, §. sed quod Papinianus, de minor. 25. annor. Caius, l. ei qui solendo, de hered. inst. P. §. restituta, de fideicom. hered. l. si cui, C. de repud. vel abs. hered. Et postremo, vbi hereditas adita est, definit esse iaceus, sitque patrimonium eius qui adiit. l. sed si plures, §. filio impuberi, de vulg. l. 1. §. veteres, de acquir. possess. Substitutus autem non dicitur instituto succedere sed testatori. l. in secundo responso, ibi, tunc Seius mihi heres esto, de vulg. §. i. verfic. quo casu, de pupill.

12 ¶ Nec interest, num iure ciuili vel iure praetorio adita fuerit hereditas: nam eum, qui agnoscit bonorum possessionem, pro herede se gerere non ambigitur. l. puberem, C. de iure delib. Heres quippe, qui agnoscit hereditatem de iure praetorio, videtur adire iure ciuili secundum Bartolum: nisi a iure ciuili fuisset exclusus.

13 ¶ Quin & existentia sui heredis, expellit vulgaris substitutionem, vt aditio hereditatis, l. Lucius, de vulg. P. Bart. in l. eod. Quo fit, vt si plures sint heredes instituti, puta tres vel quatuor, vnus aditione expirat substitutio, etiam quoad alios, si copulatiue fiat substitutio.

14 ¶ Copulatiue autem fieri tripliciter. Primum, si testator substituat coniunctiue per copulam negatiuam: neque, vt, Titium, Caium Sempronium instituo, si neque Titium, neque Caium, neque Sempronium heredes sint, Caionem substituo. Ibi enim conditio exigit nullum eorum esse heredem, & ita vno aduente deficiet substitutio. l. quidam testamento, de vulg. P. Bart. in l. heredes mei, §. cum ita, ad Trebell. P. l. hoc articulo, de her. inst. P. Secundo, si testator substituat simpliciter, aliqua copula non adiuncta, neque affirmatiua, neque negatiua: veluti si dicat, Titium & Seium heredes instituo, & si praedicti heredes non sint, Caium substituo. Nam vno ho-

aduente, extinguatur substitutio: ita vt coheres excludat substitutum in parte repudiantis. l. cum quidam, C. de impuber. Tertio, quando testator adiecit copulatiuam, & substitutionem, puta: Titium & Caium heredes instituo, & si Titius & Caius heredes non fuerint, Sempronium substituo. Nam & hic aditione vnus ex coheredibus existit gatur substitutio, quod pertinet etiam ad alium vel alios adiectos, & portio repudiantis accrescit coheredi iure accrescendi. Bart. in d. l. de vulg. P. Bald. Ang. Saly. in d. l. cum quidam, Paul. Castr. in l. si quis qui ducenta, §. cum ita, de reb. dub. P.

¶ Nisi substitutio esset facta seruo communi duorum dominorum, heredi instituto, l. §. Proculo, de leg. 2. l. si heredi, §. qui duorum, de condit. & dem. Siquidem tunc, si seruus iustu vnus domini partem adierit, iustu autem alterius partem repudiet, substitutus admittitur ad partem repudiantis: quia verba institutionis relata ad seruum communem, intelliguntur separatim & diuisione adiecta. Quoadmodum quando testator substituit diuisione dicens: Titium & Caium heredes instituo: & si Titius aut Caius heres non sit, vel non sint, substituo Sempronium. Quo casu, vno heredum aduente, substitutio, quod pertinet ad eum, non quo ad alium, expirat: & ita, vtroque non existente herede, ad vtrumque partem substitutus admittitur, & altero moriente ante aditionem vel repudiante, ad partem quoque eius. l. penul. de iust. iur. P. l. lex duobus §. filium, & l. cum ex filio, §. fin. & l. coheredi, §. heres, de vulg. Et ita intelliguntur omnia iura, quae tradunt substitutionem praefertim coniu. do. vt l. vni §. profecundo, de cad. toll. l. acquif. simu. §. si duo, de bon. poss. l. que pater, de acq. hered.

¶ Ergo substitutio adita hereditate, substitutio vulgaris primum exprimitur. 2. Eadem locum non habet, si substitutus repudiet hereditatem. l. si nemo, de reg. iur. Aut si 3. ante quam conditio substitutionis aduenerit, decellerit: quia substitutio, quae nondum competit, non transfinitur. l. substitutio, de acquir. ver. dom. l. ioties, de acq. hered. l. heredes mei, §. cum ita, ad Senatus. Trebell. l. si ex pluribus, de suis & legiti. hered. Aut 4. si conditio ipsa appositae defecerit. l. si plures, de condit. inst. P. l. 1. de iudic. vid. toll. C. Et postremo, si substitutus neauerit institutum. l. Cicero, de poen. P. l. si ab hostibus, §. fin. sol. matrim. P.

De substitutione pupillari, eiusque definitione & diuisione Cap. 17.

- 1 Substitutio pupillaris contra ius commune. Et eius substitus duo singularia, num. 2.
- 3 Pupillus pupus quis dicatur.
- 4 Pupillaris substitutionis definitio, eiusque diuio in expressam, tacitam, mixtam: in proprie pupillarem, & exemplarem, num. 5 & 6.
- 5 Pupillaris substitutio comenta sub reciproca & compendiosa, pro expressa est.

Pupillaris substitutio facienda, ius singulare est, moribus introductum, praeter imo contra commune iuris dispositionem, Theoph. in §. 1. de pup. subst. in Inst. iur. ciu. l. moribus, de vulg. postea tamen legibus receptum, d. l. moribus, & l. iam hoc iure, de vulg. P. Potuit autem populus hoc sibi vtiendo & moribus statueret, qui potest moribus etiam scriptis legibus officere, & eas defuetudine abrogare, in parte vel in toto. l. de quibus, de lib. P. Et ita etiam alia pleraque, more Romano, seu moribus vtiuntur, recepta, quae videntur a iure aliena communi. l. more nostra ciuitatis, de acq. hered. l. more maiorum, de iuris d. omn. iud. l. more Romano, de feriis. Faciuntque mores & consuetudo ius proprium, ea mos est, & consuetudo, d. ff. l. omnes populi de iust. & iur. l. cum praetor, de iudic. P. l. magistratus ad municip. P. Sed & ius commune consuetudines circa vltimas voluntates expresse seruari iubet. in l. si non specialis, C. de testamen. Singularia praecipua duo in hac substitutione.

¶ Primum, quod pater pro alio, pro filio videlicet, testetur, cum ius commune respiciat hoc testamentum: quia voluntas non strae non est sententia, sed sit captatoria reprobata. l. eo. P. l. captatoria, de testam. mil. l. illa institutio, de hered. inst. Nec quis ab alio rogari potest sibi alium heredem faciat. l. ex factio, ad Senatus. Trebell. leg. filium familias §. vt quis, de legat. 1. Secundum, quod per hanc decedit testator pupillus, qui per aetatem testari non potest, l. qua aetate, de testamen. §. praeterea, quibus non est perm. fac. testat. vt etiam mater per eam priuari legitima possit. l. Paianus, §. sed nec impuberis, de iust. iur. testamen. contra l. nam & si parentibus, eodem. titul. P. & §. sedus, de S. C. Tertullia. l. 1. c. eodem. Pupillaris ab aetate eius, cui fit, dicta est substitutio.

Theo. h.

Theophr. lib. 2. Infr. iur. ciuil. §. 1. de pupilla. §. Papilli pueri dicuntur, & proprie qui patre careant, qui deserunt esse in patris potestate, vel morte eius, vel emancipatione. l. pupillus, 2. §. 9. de verbo. sign. Et sumto latius vocabulo etiam omnes qui in imuberi sunt ætate. l. si seruus, 1. 41. §. pupillus, de verb. obl. P. l. quam Tuberonis, §. pupillus, de pecul. P. l. si infans, §. fin. de iure delibe. Pupillus a pupo declinari videtur, pupum enim & pupam vocarunt tenerum puerum, aut teneram puellam, vt apud Martial. 4. Epigrami.

Pupam se dicit Martia, cum sit anus. Et Catullus: D:prendi modo pupulum puella trufantem. Et Petrus Satyr. 2. Dicite ponti fides in sacris quid facit aurum. Nemp hoc, quod veneri donata a virgine pupa.

Vnde & imaginacula, quæ concipitur in oculi acie, in cornea tunica, dicitur pupilla. Plin. lib. 11. c. 37. Cicero. 1. de natur. deor. Sicut & apud Hebræos a nomine שׁוֹרָא sive vir, formant שׁוֹרָא sive con. pupillam, quia in ea apparet parua figura hominis, vt ait Rabbi Kimhi, in Psalm. 17. Pupillus paruo & pupus, a pubesca, imperfecta videlicet minorum puerorum pube, a qua puberes maiores masculi 14. annorum, formoz 12. appellantur. c. puberes, 3. de des. impub. c. 1. de delict. puero l. minor 25. anno, 33. de minor. 25. an. l. fin. 4. quan. tuto. vel curat. esse desin. §. 1. quib. mod. tut. finit. §. Substitutio

Substitutio pupillaris variis modis, neque sine pugna interpretum definitur. Eg. cum otium non detur, non immorabor in referendis aut refulendis singulis ne crescentes in stem crebris sermonibus vres. Sed meam tradam, vt opinor suis numeris absolutam, & totam substantiam pupillarum continentem. Ea est, substitutio pupillaris est substitutio directa, ab eo qui sibi testamentum condidit, facta liberis imuberibus in sua potestate constitutis, sub ea conditione expressa vel tacita, si in ætate impubere deceaserint: per quam & in imuberis & patris bonis succedat substitutus. Pro genere verba, substitutio directa. Nam ea est ex genere directarum, vt docuimus in principio tractatus substitutionum, & probat, l. si testamentum iure factu, l. 7. de impub. C. l. Scavola, ad Treb. P. & datur per hanc directo pupilli hereditas, l. precib. C. de impub. Reliqua finitionis, pro differentis sunt aliarum substitutionum & huius, quæ latius ex his quæ dicemus, apparebunt.

Substitutio pupillaris substitutio triplex, expressa, tacita, mixta, id est, partim expressa, partim tacita. Expressa est quando forma substitutionalis exprimitur in testamento patris, veluti: Si filius meus intra pubertatem deceaserit, tunc Caius heres esto. l. de vulg. §. 1. eod. apud Justinian. Tacita est, quæ non exprimitur in testamento, sed intelligitur: & aliis substitutionibus continetur, vel compendiosa, vel reciproca, quæ potest fieri imuberibus, l. Lucius, eod. vel vulgarari, vt supra docuimus. Verum ea, quæ continetur in compendiosa & reciproca, non est omnino tacita: quæ continetur autem sub vulgarari, est omnino tacita. l. quamuis, C. de impub. Nam tacita pupillaris contenta sub reciproca, aut compendiosa tantum habet vim, ac si expressa efferat: ac contenta sub vulgarari minime, l. fin. de infr. sub. cond. fact. C. Mixta dicitur, quoad extrema: vt, Si filius sit heres, Caius heres esto. §. substituitur, de pupil. l. qui liberos, de vulg. Est & pupillaris quedam proprie pupillaris, alia quasi pupillaris, quæ exemplaris dicitur. l. humanitatis intuitu, de impub. C.

De quibus bonis fiat substitutio pupillaris.

Cap. 18.

- 1 Substitutio pupillaris pertinet, & ad propria bona pupilli. & §. 1.
2 Adicione hereditatis patrimonium defuncti & heredis vnum sit.
3 Arrogato quare in bonis propriis arrogator non substituit pupillariter.
4 Pupilla bona, cui substitutum sit, an alienari possint.

Substituitur, seu heres instituitur, & sit pupillo, non solum in bonis, quæ a testatore filius percepit, sed etiam in propriis bonis pupilli aliunde quæsitis, §. 1. de pupil. l. sed si plures, §. ad substitutos, de vulg. l. si sita scriptum, §. qui filio, de bonor. possess. sec. tab. etiam materis, §. 1. vt lic. matr. & ania, in antb. Neque interest, an in omnibus bonis pupilli substituitur patet, an tantum in aliis: siquidem particularis illa substitutio ad reliqua omnia bona trahitur. l. coheredi, §. fin. de vulg. Vt in aliis institutionibus, vbi ei heres datus non est vniuersalis, receptum est. l. 1. §. si ex fundo, de hered. infr. cum similib. Quando videlicet pupillaris sit per

verba directa & ciuilia, non autem si fiat per obliqua & communia: nam tunc substitutio in re particulari per ea verba facta, non trahitur ad vniuersa, vt annotauit Alexander, in l. 2. de vulg. l. cogi, §. generaliter, ad Trebell. Barto. plene in l. centurio, circa finem, qua fin: verba directa, obliqua & communia tradit.

Cur autem substitutio pupillaris ad bona pupilli propria referatur, ratio est: quod adita per filium patris hereditate, sit vnum patrimonium patris & filii per vniouem. Et ita post aditionem, non tam in bonis filii, quam suis pater substituisse videtur. l. sed si plures, §. filio imuberi, de vulg. Quemadmodum adita hereditate defuncti per heredem, vna cenetur causa vtriusque, bonorum confusione. l. debitori, C. de pact. l. Stichum, §. 5. §. aditio, de solutio. licet, C. ad leg. Falcid. Et vniua se mutuo consequuntur, vt in vniuis beneficiis liquet. c. quia sepe, de praben. in 6. glo. in ca. gratia, ad ver. de iure teneri, de rescript. 6. ca. intranslato, de consti. Alia ratio, quod heres substitutus pupillo, & ex eius voluntate ei succedere videtur: quia testamentum patris testamentum filii est. l. Papinianus, §. sed nec imuberis, de inoffic. testam. P. Tertia, quia si in parte bonorum pupilli tantum succederetur, is pro parte testatus, & pro parte intestatus decederet videtur, quod ius non patitur, l. ius nostrum, de regul. iur. cum similib. excepta voluntate militis, l. sed si plures, §. ad substitutos, de vulg. l. miles ita heredem §. si miles, de milit. testam. P.

Obserua tamen, substitutionem pupillarem factam arrogato filio non extendi nisi ad legitimam, quam a patre adoptante habuit, non ad bona, quæ aliunde arrogator ante arrogationem habebat. l. sed si plures, §. in arrogato, de vulg. Cuius ratio aliunde pendet, videlicet ex pacto & cautione data in arrogatione, quæ se pater obstringit de reddendis bonis arrogati proximioribus arrogari, si in pupillari ætate decederet, l. non enim aliter, de adopt. P. §. cum autem, eod.

Porro, non inutiliter quæritur, ad quæ bona pupilli pertineat substitutio, an ad omnia quæ pupilli fuerunt tempore quo adii hereditatem paternam: an ad ea tantum, quæ tempore mortis pupilli, esse eius inueniuntur. Et, num si a tempore aditionis distracta pupilli aliqua sint bona, reuocari possint, vt subiecta restitutioni. Et iustus certe rationibus placuit, bona propria pupilli posse ex legitima causa, quæ minorum bona distrahi permittit, alienari, nec post eius mortem reuocari posse per substitutionem. Diuersum autem in bonis patris, quæ fideicommissarie substitutioni obnoxia sunt. Guilelm. Benedict. in cap. Raynuitius, ad ver. si absque liberis, 2. num. 85. Ratio prior, quia testamentum pupilli cenetur, dicit. l. Papinianus, §. sed nec imuberis, de inoffic. testam. testatori autem, libera est alienandi facultas bona sua quamdiu vixerit, l. cum seruus legatus, 15. & l. rem legatam, 18. de adim. leg. P. c. cum Marthe, de celebrat. miss. l. si quis in principio, de leg. 3. l. cum hic status, §. ait oratio, de donat. inter vir. & vxor. cum simi. Secunda, quod substitutio pupillaris est directa, non fideicommissaria: & proinde non competit, nisi pro bonis, quæ erant tempore mortis, argumento sumto a contratio sensu, authentic. res qua, Cod. common. de legat. Sed & res interdum subiectæ restitutioni alienari possunt, necessitate cogente vel debitorum, vel legatariorum. l. cum hereditas, & l. im tamen, §. actiones, ad Trebell. P. Et tertio loco existat textus, qui de substituto pupillari meminit, ne possit reuocare quæ a tutore minoris alienata sunt, si id fecerit, vt alimenta præstaret matri aut forori, quæ aliter viuere non possent. & l. 1. §. sed nonnullos, de iur. & ratio distr.

Notandum autem & adhuc est, quod sicut expressa pupillaris trahitur ad omnia bona pupilli, ita etiam & tacita sub vulgarari contenta. Guilelm. Benedict. ad d. cap. Raynuitius, ad ver. si absque liberis, 2. num. 85. in fine, de testam.

An Substitutus excludat ascendentes pupilli, aut matrem in legitima & hereditate ab intestato eis debita.

Cap. 19.

- 1 Substitutus pupillaris an excludat matrem. & num. seq.
2 Matrem excludit substitutus etiam in bonis ex linea materna pupillo aduenturibus: Etiam si compendiosa contineatur, non si tacita sub vulgarari.
3 Mater quare non excludatur a successione filii per tacitam pupillarem sub expressa vulgarari comprehensam, & qui casu excipiuntur. num. 4.
4 Pupillaris substitutio quibus rationibus excludat matrem a suc-

